

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-3/20/4479

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni järelevalve juht Maris Juha
Otsuse tegemise aeg ja koht	17.12.2020 Tallinn
Vaide esitamise aeg	07.12.2020
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspeksiooni 30.11.2020. a ettekirjutus isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-4/20/1662
Vaide esitaja	Mustamäe Apteek OÜ e-posti aadress: jyrgen.janese@apotheker.ee

I RESOLUTSIOON

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustan jätta vaie rahuldamata.

II VAIDLUSTAMISVIIDE

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse.

III FAKTILISED ASJAOLUD

3.1. Andmekaitse Inspeksioon (AKI) avastas 2020. a novembri lõpus, et Apotheke e-apteegis (apotheka.ee) on võimalik tutvuda suvalise teise isiku isikukoodi sisestades talle välja kirjutatud retseptidega. Selleks tuli e-apteeki ID-kaardiga sisse logida ning sisestada teise isiku isikukood, misjärel koheselt kuvati kõik teise isiku väljaostmata retseptid. Kuvatud infos oli kirjas: retsepti välja kirjutamise aeg, väljakirjutaja nimi, retsepti kehtivusaeg, toimeaine(d) ning viide haigusele (või haiguste rühmale), mille puhul ravimit kasutatakse (nt astmavastased ravimid; aknevastased preparaadid; teised närvisüsteemi toimivad ravimid; südame- ja veresoonkond; urogenitaalsüsteem ja suguhormoonid). Seejuures viimati nimetatud välja ei ole retsepti enda andmekoosseisus.¹ Selles protsessis ei tuvastatud kuidagi, kas teise isiku andmete kuvamiseks sisse loginud kasutajale on õiguslik alus (nt seadusjärgne või volitatud esindusõigus).

Seejärel tuvastas AKI, et Eestis eksisteerivad veel mõned e-apteegid ning kontrollis sama asjaolu ka neis. Samasugune protsess toimus ka ülejäänud kahes e-apteegis.

3.2. Kuvatud andmed on ilmselgelt andmesubjekti kohta käivad terviseandmed ehk eriliigilised isikuandmed, mille töötlemine on keelatud, kui ei esine vähemalt üht isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 9 loetletud alust. Selliste andmete ebaseadusliku töötlemise osas on

---

¹Vaide esitaja nimetab seda ATC grupi nimetuseks. Sotsiaalministri määruse „Ravimite väljakirjutamise ja apteekidest väljastamise tingimused ja kord ning retsepti vorm“ § 4 loetleb retsepti andmeväljad. Ka patsiendiportaalist kontrollides pole digiretseptil sellist andmevälja.
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

riigil ilmselgelt oluliselt kõrgem isikute kaitsekohustus. AKI hindas ohtu andmesubjektidele väga kõrgeks, mistõttu kasutas erandlikult haldusmenetluse seaduse (HMS) § 40 lõike 3 punkti 1 antud õigust anda haldusakt ilma menetlusosalise vastuväiteid ära kuulamata. 30. novembril 2020 tegigi AKI ettekirjutuse OÜ-le Mustamäe Apteek, Veerenni Apteek OÜ-le ja OÜ-le PharmaMint ettekirjutuse peatada e-apteekides isikukoodi alusel inimese kehtivate retseptide loetelu kuvamine teistele isikutele, kuivõrd selliseks avaldamiseks puudub õiguslik alus. Ettekirjutuse täitmise tähtajaks oli 01.12.2020.

3.3. 1. detsembril 2020 teatas Mustamäe Apteek OÜ ettekirjutuse täitmisest.

3.4. 7. detsembril 2020 esitas Mustamäe Apteek OÜ vaide ettekirjutuse peale. Vaide esitaja nõuab ettekirjutuse tühistamist.

IV VAIDE PÕHJENDUSED ja AKI VASTUSED

4.1. Vaide esitaja: AKI rikkus ettekirjutuse tegemisel määratletuse põhimõtet sellega, et käskis peatas retseptide kuvamise ilma, et oleks määranud peatumise tähtaega. Vaide esitaja sõnul ei saanud ta ka aru, kas ta peab lõpetama ravimite müümise. Vaide esitaja arvates ei ole seetõttu ettekirjutus täidetav.

Vaide esitaja väide, et ettekirjutus ei olnud täidetav, on sisutühi, sest vaide esitaja esindaja saatis 1. detsembril AKI-le kinnituse: „Teise isiku kehtivate retseptide loetelu kuvamine apteekri poolt ja nende retseptiravimite väljastamine Apotheka e-apteegis on inaktiveeritud.“

AKI hinnangul oli resolutsioon lühike ja selge: peatada e-apteekides isikukoodi alusel inimese kehtivate retseptide loetelu kuvamine teistele isikutele. Resolutsioonis ega ettekirjutuse põhjendustest pole kordagi viidatud ravimite müügi keelule. Sellist keeldu ei saaks AKI ka kuidagi anda.

4.2. Vaide esitaja: AKI rikkus menetlusnõudeid, kuna jättis ta ära kuulamata.

AKI märkis ka ettekirjutuses, et kasutas HMS § 40 lg lõike 3 punktiga 1 antud õigust. IKÜMist leiab mitmeid sätteid, mis nõuavad andmetöötluse peatamist vaidluse ajaks. Ka on andmetöötluse peatamiseks korralduse andmise õigus eraldi välja toodud IKÜM art 58 lõige 2 punktis f. AKI hinnangul oli antud juhul oht andmesubjektidele niivõrd suur, et esmase meetmena tuli andmete sel viisil avaldamine kiiremas korras peatada. AKI, saades teadlikuks niivõrd tundlike andmete nii lihtsast kättesaadavusest, ei saa sellise olukorra jätkumist kuidagi aktsepteerida isegi menetluse vältel. Ka ühe inimese terviseandmete ebaseaduslik avaldamine võib inimesele kaasa tuua pöördumatud tagajärjed. Nähtut ei saa teise inimese peast ära kustutada või olematuks teha. Hilisem võimalus kohtu kaudu aeganõudvas menetluses mõnesaja eurost moraalse kahju hüvitist saada ei korva tehtud kahju. Inspektsiooni menetluses on pidevalt kaebused, mille kohaselt tuttavad, sugulased, endised elukaaslased, kohtus vaidlevad pooled, naabrid, tööandjad ja töökaaslased jt hangivad ja levitavad terviseandmeid. Tihti kasutatakse hangitud terviseandmeid just töövaidlustes ning lapse hooldusõiguse vaidlustes.

Keegi ei kujutaks ette olukorda, et internetipanka sisse logides oleks seal võimalik sisestada teise isiku isikukood ja vaadata nii tema pangakonto väljavõtet ja teha mõned ülekanded. Kui selline tegevus aset leiaks, ei imestaks ilmselt keegi, kui AKI selle päevapealt peataks. Seejuures ei ole pangakonto jääk eriliiki isikuandmed, erinevalt retseptiandmetest.

4.3. Vaide esitaja: AKI-l on ekslik ettekujutus, nagu toimuks isikukoodi sisestamisel retseptiandmete kuvamine automaatselt. Vaide esitaja väitel kuvatakse andmed apteekri

vahendusel ning mitte alati ei kuvata toimeainet, vaid vahel ka ainult ATC nimetus.

Inspektsioon tuvastas järgmise protsessi Apotheka e-apteegis:

- Peale sisse logimist pakkus e-apteegi suhtlusaken valikud „Vaatan enda retsepte“, „vaatan teise isiku retsepte“.
- Valides „Vaatan teise isiku retsepte“ ilmus: „Automaatvastus. Valige isik, kelle retsepte soovite vaadata. Teise isiku retseptide nägemiseks kirjutage vestlusaknasse tema isikukood.“
- Peale isikukoodi sisestamist ilmus: „Automaatvastus. Kas soovite vaadata isiku XXX XXX² retsepte?“
- Peale „Jah“ valikut ilmus vestlusaknasse järjest: „Automaatvastus: Apteeker on hetkel hõivatud. Ühendan esimesel võimalusel.“ „Apteeker Jaanika Treimann. Tere, olen Jaanika Treimann. XXX XXX nimel on järgmised digiretseptid. Valige, millise retseptiga soovite jätkata.“
- Selle all edasi oligi kuvatud retseptide loetelu. Iga retsepti juures oli nupp „Vali“.

Täpselt samasugune protsess (täpselt samas järjekorras, sama sõnastusega) toimus ka teise isikuga läbi viidud katses.

Inspektsiooni hinnangul on eelkirjeldatud protsess täisautomatiseeritud, st ei vaja inimtoiminguid. Isegi kui vaide esitaja väidab, et retseptide info kuvamiseks oli vajalik apteekri manuaalne toiming, ei muuda see fakti, et retseptide info kuvati üksnes isikukoodi alusel ilma ühegi täiendava kontrollita.

4.4. Vaide esitaja: samasugune protsess toimub ka tavalises apteegis selle erisusega, et füüsilises apteegis on ostjal võimalik saada detailsem ülevaade enda ja teise isiku retseptidest, sest füüsilises apteegis väljastatakse ostjale kogu ravimite nimekiri toimeainepõhiselt või preparaadipõhiselt.

Inspektsioon ei olnud seni teadlik, et ka füüsilisest apteegist on võimalik kolmandal isikul saada retseptide loetelude väljatrükke. Kui tõesti füüsilises apteegis on samuti võimalik saada üksnes teise inimese isikukoodi öeldes retseptide loetelu väljatrükk, on ka see seaduserikkumine. Üks seaduserikkumine ei saa olla õigustuseks teisele.

Seejuures ei ole vahet, kas kolmandale isikule väljastatakse toimeaine, ravimi nimi, diagnoos v või ATC nimetus. Kõik viitavad terviseseisundile. Ka eelpoolviidatud ATC nimetuste näidete alusel saab teada, et andmesubjekt on mõni sellisesse haiguste gruppi kuuluv haigus. Pole sugugi oluline, kas nende andmete põhjal on võimalik teada saada inimese täpne diagnoos. Ka üldisem info või viited isiku terviseseisundile on eriliiki isikuandmed (vt ka IKÜM art 4 p 15 terviseandmete definitsiooni).

4.5. Vaide esitaja: AKI seisukoht, nagu saaks e-apteegis suvaline isik pärid ükskõik millise isiku retseptiandmeid isikukoodi teades on ebaõige, sest päringu tegemiseks peab isik end esmalt e-apteeki sisse logima (end tuvastama) ja kogu tegevus on logitud.

IKÜM art 9 ei näe ette alust, et eriliiki isikuandmeid võiks väljastada, sest küsija identifitseerib end. Identifitseerimine on tõepoolest esmane eeldus, et üldse saaks edasi rääkida juurdepääsu andmisest teise isiku isikuandmetele. Ka andmesubjekti isik, selleks et talle tema enda kohta käivaid andmeid anda, tuleb esmalt tuvastada.

Nagu viitasime ettekirjutuses, peab retseptiandmete väljastamiseks olema õiguslik alus ning

---

² Isiku ees- ja perekonnanimi, mis oli kuvatud, kuid mis käesolevast vaideotsusest on välja jäetud.

selle olemasolus peab vastutav töötleja (ehk andmete väljastaja, kelleks on e-apteek) veenduma enne andmete välja andmist. Teisisõnu – **enne e-apteeki sisse loginud isikule teise isiku retseptide kuvamist peab e-apteek tuvastama, et sel inimene esindab andmesubjekti või on andmeid õigustatud saama mõnel muul seadusest tuleneval alusel.** Just seda tuvastamist e-apteekides ei toimunud. Keegi ei uurinud, mis alusel kolmas isik andmesubjekti retseptide vastu huvi tunneb ning kuidas ta enda väiteid tõendab.

Logimine on meede, et tehtud toimingud oleks tagantjärele tõendatavad.

4.6. Vaide esitaja: AKI ei arvestanud, et e-kanalites muudatuste tegemine eeldab infotehnoloogilist arendust, mida ei ole üldjuhul võimalik teostada 1-päevase tähtaja jooksul.

Just arvestades, et e-apteegi süsteemi ümber tegemine võtaks aega, pidaski inspeksioon esmase meetmena vajalikuks andmetöötlus lihtsalt peatada. Selleks peab iga andmetöötleja alati valmis olema. Näiteks kui toimub rünnak või turvainsident, peab andmetöötleja olema samuti valmis reageerima tundidega. Inspeksioon hindas, et ettekirjutuses nõutud andmetöötluse peatamine on võimalik 24 h jooksul. Seda enam, et tegemist on suure ning kogunud korporatsiooniga, kel on ka vastavad majanduslikud võimalused palgata abijõudu. Samamoodi peab andmetöötleja ise iga hetk olema valmis peatama andmetöötluse, kui seda nõuab andmesubjekt (vt IKÜM art 17 lg 1, art 21 lg 1) või kui ilmneb andmekaitseline rikkumine.

4.7. Vaide esitaja: AKI rikkus kaalutusnõudeid ja oleks pidanud kaaludes arvesse võtma koroonaviiruse pandeemilist olukorda ning piiras isolatsioonis viibivatel haigetel juurdepääsu vajalikele ravimitele, sest haiged ega nende perekonnaliikmed ei tohi minna apteeki.

On tõsi, et vaidlusaluse asjaolu avastamine langes halba aega. Kuid vaide esitaja lähtub siin ekslikust arusaamast, nagu oleks inspeksioon ära keelanud ravimite müügi. Jätkuvalt on a) andmesubjektil endal võimalik e-apteegist tellida endale ravimeid (mille vormistamisel talle saavad vajadusel abi osutada lähedased); b) inspeksioon ei piiranud kuidagi e-apteegis kolmandatele isikutele ravimite müüki (eeldusel, et apteek on kontrollinud kolmanda isiku esindusõiguse); c) ravimeid on jätkuvalt võimalik osta füüsilisest apteegist.

4.8. Vaide esitaja: Apteek saab tugineda retseptiandmete, sh Määruse³ § 5 lg 6 alusel patsiendilt retsepti väljakirjutamisel arsti poolt küsitud nõusoleku õigsusele ning Apteek ei pea tegema täiendavaid pingutusi, et veelkord veenduda patsiendi poolt antud nõusoleku kehtivuses. Kui retsept on retseptikeskuses märgitud nõ „avatuks“ ehk retseptil on väljaostjaks märgitud „määratlemata väljaostja“ on apteegil õigus tõlgendada sellist märkust andmekaitsereeglite kohaselt andesubjekti poolt antud nõusolekuna ja avaldada sellise retsepti andmed patsiendi asemel ravimeid väljaostvale isikule.

Inimese eest retsepti välja ostmiseks loodi tõesti aastaid tagasi süsteem, mille kohaselt peaks arst retsepti välja kirjutamisel patsiendiga tahte alusel määrama kindlaks väljaostja (isik ise, nimeliselt määratud kolmas isik, määramata).⁴ Kusjuures nimeliselt saab retsepti välja ostma volitatud kolmanda isiku määrata üksnes patsiendiportaalis (saab määrata retsepte nägevad ja retseptiravimeid välja ostma volitatud isikud). Retseptile endale pole võimalik märkida retsepti välja ostma volitatud isikuid. Paraku ei ole see süsteem praktikas realiseerunud. Arstid ega patsiendid ei ole teadlikud, et retsepti välja kirjutamisel üldse selline võimalus on. Inimesed ei ole teadlikud patsiendiportaali volitamisevõimalusest. Väidetavalt on vaikimisi retseptikeskuse

---

³ Vt järgmine allmärkus

⁴ Sotsiaalministri määruse „Ravimite väljakirjutamise ja apteekidest väljastamise tingimused ja kord ning retsepti vorm“ § 5 lg 6: Elektroonilise retsepti väljakirjutamise korral määratleb isik, kellele retsept välja kirjutatakse, ravimi väljaostja järgmiselt: 1) isik ise; 2) nimeliselt määratletud kolmas isik; 3) määratlemata väljaostja.

seadetes määratud retsepti välja ostja liigiks „määratlemata isik“. Üksnes üliväike osa retseptidest on välja kirjutatud sellest erinevalt.

Seega ei ole patsiendi tegelik tahe retsepti välja kirjutamisel selle väljaostja osas kuidagi realiseeritud – keegi ei ole seda välja selgitanud ega fikseerinud. **Nii ei saa kuidagi öelda, et patsient oleks andnud oma, IKÜM art 9 lg 2 p a ja art 7 kohase, informeeritud nõusoleku oma eriliigiliste isikuandmete avaldamiseks kolmandatele isikutele.**

Inspeksioon nõustub, et kui patsient on määranud patsiendiportaalis volitatud isiku ning retsept on välja kirjutatud valikuga „nimeliselt määratud kolmas isik“ või ka „määratlemata“, saab (e-)apteek tugineda patsiendiportaalist retseptikeskuse kaudu apteegile kuvatavatele volituse andmetele kuvada/müüa ravimi, kui ta on tuvastanud volitatud isiku. Sel juhul on inimene ise tõesti väljendanud oma taht.

Samuti piisaks, kui alaealiste ning piiratud teovõimega isikute puhul oleks realiseeritud seadusjärgse esindusõiguse (sh laste puhul ka hooldusõiguse) kontroll (nt rahvastikuregistri päringute kaudu).

Kui volitatud isikut patsiendiportaalis ei ole, peaks väljaostja muul viisil tõendama esindusõigust. Inspeksioon ei nõustu vaide esitajaga, et määratlemata väljaostja valikuga retsepti puhul on andmesubjekt andnud eriliiki isikuandmete saamise nõusoleku (või esindusõiguse) määratlemata isikute ringile. Isegi kui retsepti välja kirjutamisel on tehtud valik „määratlemata väljaostja“, otsustab (teo- ja otsusevõimeline) andmesubjekt ikkagi ise, kes tema eest ravimit välja ostma läheb. Andmesubjekt on sel juhul (tavaliselt suuliselt) kellegi kolmanda isikuga kokku leppinud ravimi väljaostmises. Inspeksioon ei nõustu, et sel juhul võiks (e-)apteek usaldada igauht, kes väidab endal olevat esindusõiguse. Juhin tähelepanu, et eelpoolkirjeldatud e-apteegi müügiotsuses isegi kordagi ei küsitud, kas isikul on esindusõigus. Kuid ka isiku kinnitus, et tal on esindusõigus, ei asenda IKÜM art 9 lg 2 p a ja art 7 kohast andmesubjekti nõusolekut.

IKÜM art 7 lg 1 sätestab, et kui töötlemine põhineb nõusolekul, peab vastutaval töötlejal (s.o andmete väljastajal e apteegil) olema võimalik tõendada, et andmesubjekt on nõustunud oma isikuandmete töötlemisega. Niisiis peaks (e-)apteek enne retseptil olevate isikuandmete kolmandale isikule väljastamist (kuvamist, välja printimist, ette lugemist) veenduma, et kolmandal isikul on andmesubjekti nõusolek, volitus või seadusjärgne esindusõigus.

Ka kaugmüügi kehtestanud seadusemuudatuse eelnõu⁵ viitab kohustusele tõhusalt tagada, et isik on õigustatud e-apteegist ravimit tellima. Seejuures viidatakse paberretseptidega seotult probleemile, et retseptiandmed võivad sattuda selleks mitteõigustatud isikute kätte ning retsepti võib välja osta selleks õigustamata isik.

IKÜM art 5 lg 1 punktid a ja f kohustavad isikuandmete töötlemisel tagama, et isikuandmete töötlemine (sh väljastamine) on seaduslik (s.o on olemas art 6 ja 9 kohane õiguslik alus) ning isikuandmeid kaitstakse loata või ebaseadusliku töötlemise eest, kasutades asjakohaseid tehnilisi või korralduslikke meetmeid (töötlemise turvalisust reguleerib täiendavalt ka IKÜM art 32). Lõige 2 sätestab, et nende nõuete täitmise eest vastutab ja on võimeline täitmist tõendama vastutav töötleja. Ravimiseaduse § 33 lg 6 keelab apteekidel avaldada retseptil olevat ravimite väljakirjutamisega seonduvat teavet muidu kui seaduses ettenähtud juhtudel. Niisiis vastutab (e-)apteek täielikult selle eest, kui väljastab andmesubjekti isikuandmed (sh eriliiki isikuandmed) kolmandale isikule, kel polnud andmesubjekti nõusolekut või esindusõigust.

⁵ [Ravimiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 332 SE](#) RavS § 33 lõikega 13 ja § 31 lõigetega 8-10 täiendamise kohta

Teisisõnu – kui e-apteegis on isikukoodi alusel kolmanda isiku andmeid saanud vaadata keegi andmesubjekti teadmata, on see täielikult e-apteegi pidaja vastutus.

Kuid sellest ei saa järeldada, et (e-)apteek saakski omal äranägemisel rakendada süsteemi, mis ilmselgelt annab võimaluse kuritarvitusteks. Andmekaitse Inspeksioonile on IKÜMi ja isikuandmete kaitse seadusega antud pädevus teostada järelevalvet andmetöötlejate üle ning hinnata, kas nende rakendatavad meetmed on piisavad.

Inspeksioon, tutvudes Apotheka (ja kahe teise) e-apteegi protsessiga, jõudiski järeldusele, et see ei kaitse andmesubjekte kuritarvituste eest.

Tõsi, vaide esitaja pakkus välja protsessi muudatuse: „apteeker küsib enne ostjale patsiendi retseptide avaldamist täiendavalt üle, millist retsepti ostja soovib realiseerida ning alles seejärel avaldab ostjale väljaostmata retseptid.“

Esmalt märgin, et IKÜM art 5 lg 1 punktis c sätestatud minimaalsuse põhimõttest tulenevalt puudub igasugune vajadus kuvada kõiki väljaostmata retsepte. Ostja peaks esmalt tõesti teatama, millist retsepti ta realiseerida soovib. Ja ka sel juhul on küsitav, kas ja milliseid andmeid ostjale üldse peaks kuvama. Näiteks kui andmesubjekt on volitanud naabrit apteegist välja ostma talle täna kirjutatud retsepti, ei peaks väljaostjale üldse kuvama mingit ATC nimetust, rääkimata diagnoosist.

Juba ainuüksi see, et e-apteegis kuvati isikukoodi alusel kõik väljaostmata retseptid, oli IKÜM art 5 lg 1 minimaalsusnõude rikkumine.

Teiseks vastasime vaide esitajale, et lisaks isikukoodile toimeaine või ravimi nimetuse e-apteegis sisestamise kohustus ei maandaks riski, et isik katsetab levinumate ravimitega või varasemast teada oleva ravimiga, saamaks teada, kas andmesubjekt jätkuvalt tarvitab seda.

Selgitan, et nii füüsilise apteegi kui e-apteegi pidaja on IKÜM art 35 kohaselt kohustatud läbi viima ning kirjalikult dokumenteerima mõjuhinnangu. Apteek töötleb selgelt eriliigilisi isikuandmeid enama kui 5000 isiku kohta.⁶ Mõjuhinnangust peab nähtuma andmetöötleja (Apotheka e-apteegi pidaja) analüüs oma tegevusega seotud ohtudest ning nende maandamise meetmetest. Niivõrd tundlikke andmeid sisaldav protsess peaks olema mitmekihiliselt läbi mõeldud ning apteekritele (kui vastutava töötleja nimel andmeid töötlevatele töötajatele) peaks olema apteegipidaja (vastutava töötleja) poolt antud üksikasjalikud juhised. Viimast nõuab ka IKÜM art 32 lg 4.

4.9. Viimaks käsitlen ka vaide esitaja väiteid, et apteegiteenuse osutamisel on eriliigiliste isikuandmete töötlemise alused IKÜM art 9 lg 2 p i, art 9 lg 4 ja töötlemine ravimit väljaostva isiku ja patsiendi vahel sõlmitud käsunditüüpi lepingu täitmiseks.

Ravimit väljaostva isiku ja patsiendi vahel sõlmitud käsunditüüpi leping annab IKÜM art 6 lg 1 punkti b järgi tõepoolest **lepingu pooltele** õiguse töödelda isikuandmeid (mitte eriliiki isikuandmeid). See ei anna apteegile ega ühelegi muule lepinguvälisele isikule õigust andmete töötlemiseks (väljastamine, sh kuvamine, on ka töötlemine).

IKÜM art 9 lg 2 p i puhul tuleb tähelepanu pöörata selles sisalduvale viitele – tuginedes liikmesriigi õigusele. See tähendab, et siseriiklik õigus peab konkreetse töötlemise ette nägema. Apteegile pole antud abstraktset õigust kõikide isikute andmeid avalikes huvides töödelda.

---

⁶ Selgitused mõjuhinnangu kohustuslikkuse kohta on inspeksioon andnud Isikuandmete töötleja üldjuhendi 5. peatükis. https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/isikuandmete_tootleja_uldjuhend.pdf

Apteegil tekib õigus isikuandmeid töödelda sel hetkel, kui isik soovib ostu sooritada (ning sedagi mitte käsimüügiravimite sularahas ostmise korral). IKÜM art 9 lg 4 pole iseseisev alus andmetöötlemiseks, vaid annab liikmesriikidele võimaluse kehtestada täiendavad tingimused terviseandmete töötlemisele.

V KOKKUVÕTE

Eeltoodu alusel leian, et inspeksiooni ettekirjutus oli õiguspärane ja põhjendatud ning pole põhjust selle tühistamiseks. Seetõttu jätan vaide rahuldamata.

Kui (e-)apteek soovib saada AKI-lt edasistele plaanidele heakskiitu, peaks ta esitama IKÜM nõuete kohase mõjuhindangu ning üksikasjaliku protsessikirjelduse, mis hõlmab nii füüsilisi, infotehnoloogilisi kui organisatsioonilisi meetmeid. Kuid rõhutan veelkord, et AKI on seni teinud üksnes ettekirjutuse e-apteegis isikukoodi alusel kehtivate retseptide loetelu kuvamiseks teistele isikutele. AKI ei ole ühegi haldusaktiga keelanud teistsuguseid kaugmüügi protsesse ega müüki üldse. Mitte keegi ei keela ühelgi e-apteegil praegu arendada välja oma süsteemi täiendused ja võtta seda kasutusele, kui see võimaldab täita IKÜMist tulenevaid nõudeid. Vastutus nõuetele vastavuse eest lasub vastutaval töötlejal. Küll aga on inspeksioonil õigus kontrollida ja hinnata valitud lahendusi IKÜMi kohaste menetluste käigus.

Siiski märgin, et vaadates, milliseid ekslikke arusaamu andmekaitsest Mustamäe Apteek OÜ on vaites esitanud, olen tõsiselt mures kogu Apotheka kaubamärgi all toimuva andmetöötlemise pärast. Olen üllatunud, et suur kontsern saab tegutseda niivõrd tundlikul erialal omamata vastavat andmekaitsealast pädevust ning teadmisi. Seda arvestades pean kindlasti vajalikuks kontrollida Apotheka kaubamärgi all tegutsevate apteekide andmetöötlust ulatuslikumalt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Pille Lehis
peadirektor